

BSOBAC 3- Bacheloroppgave med forskningsmetode

Barn som opplever vold i barndommen

Universitetet
i Stavanger

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Bachelor i Sosialt arbeid

Stavanger/ 15.mai 2024

Kandidatnummer: 4056

Antall ord: 9317

Bjørnen sover,
bjørnen sover,
i sitt lune hi

Den er ikke farlig,
bare man går varlig,
men man kan jo,
men man kan jo,
aldri være trygg!

Åge Aleksandersen, 1980

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	3
1.1 Begrunnelse og bakgrunn for valg av tema	3
1.2 Sosialfaglig relevans.....	3
1.3 Presentasjon av problemstilling	4
1.4 Begrepsavklaringer	4
1.5 Formål med oppgaven	5
1.6 Oppgavens disposisjon	5
2.0 Teori	6
2.1 Vold i nære relasjoner	6
2.2 Risiko og beskyttelsesfaktorer.....	7
2.3 Resiliens.....	7
2.4 Tilknytning.....	8
2.5 Traume.....	9
3.0 Metode	11
3.1 Valg av metode	11
3.2 Inklusjons og eksklusjonskriterier	11
3.3 Datainnsamling og søkeprosessen.....	12
3.4 Analyse	15
3.5 Studiens troverdighet (validitet)	16
4.0 Funn	18
4.1 Presentasjon av funn	18
4.1.1 Publikasjon 1	18
4.1.2 Publikasjon 2	19
4.1.3 Publikasjon 3	20
5.0 Drøfting	21
5.1 Vold i tidlig alder.....	21
5.2 Konsekvenser av vold	23
5.2.1. Emosjonelle og psykiske konsekvenser	23
5.2.2 Fysiske konsekvenser.....	24
5.3 Potensielle langvarige konsekvenser av vold	24
6.0 Avslutning	27
6.1 Konklusjon.....	28
Litteraturliste	29

1.0 Innledning

1.1 Begrunnelse og bakgrunn for valg av tema

I Norge, et land stolt av sitt engasjement for barns rettigheter, er det en grunnleggende rettighet at ethvert barn har rett til å vokse opp i en verden fri for vold og overgrep. Denne forpliktelsen, nedfelt i barnekonvensjonens artikkel 19, er ikke bare et juridisk prinsipp, men en moralsk forpliktelse som samfunnet vårt har påtatt seg for å beskytte de mest sårbare blant oss - våre barn. Likevel står vi overfor en brutal realitet der mange barn opplever en virkelighet som er langt unna denne ideelle tryggheten. Sangen «Bjørnen sover» er en treffende metafor for situasjonen barn i voldelige hjem ofte befinner seg i. Sangen fremstiller en bjørn som alle må være stille rundt for ikke å vekke, lik barns erfaring med å unngå å trigge voldsutøveren i hjemmet. Dette gir barna en konstant tilstand av frykt og beredskap, som kan føre til psykiske belastninger og en høy grad av sensitivitet overfor miljøet rundt dem.

Redd Barnas tall avdekker en hjerteskjærende sannhet som viser at én av fem barn har blitt konfrontert med voldens grusomhet i sine egne hjem. Tallene forteller ikke bare om statistikk, men om en skjebnesvanger virkelighet som altfor mange barn er fanget i. Bak hvert tall ligger en fortelling - en fortelling om smerte, frykt og tap av uskyld (Hafstad & Augusti, 2019, s.61).

Gjennom min praksisperiode i fengsel ble jeg dypt involvert i flere samtaler med innsatte som fortalte meg om sine triste barndomsopplevelser, preget av vold fra nære relasjoner. Disse gripende historiene ga meg ikke bare et innblikk i deres liv, men også en forståelse av den dyptgripende virkningen vold i barndommen har på mennesker. Disse samtalene sammen med å ha lært mye om tema på studie har skapt en nysgjerrighet og empati i meg som gjorde at jeg ønsket å utforske konsekvensene av vold i barndommen dypere gjennom min bacheloroppgave.

1.2 Sosialfaglig relevans

Konsekvensene barn og unge opplever som følge av vold i nære relasjoner har dyp relevans for det sosialfaglige feltet da sosialarbeidere spiller en sentral rolle i å identifisere, støtte og rehabilitere barn som har vært eksponert for traumatiske hendelser. For en sosialarbeider er det viktig å kunne gjenkjenne tegn på vold i nære relasjoner hos barn og forstå de alvorlige konsekvensene dette kan ha for deres liv videre. Å være vitne til konflikter mellom de som

skal være trygge omsorgsgivere eller selv være offer for voldshandlinger kan ha varige konsekvenser som følger barnet gjennom livet. Ifølge Fellesorganisasjonen (2019) har sosialarbeidere en fremtredende rolle i samfunnet med ansvar for å bistå de som trenger hjelp, samt sikre menneskeverdige levekår og livskvalitet. Vold i nære relasjoner har direkte innvirkning på disse levekårene og livskvaliteten, og Holt et al. (2022) understreker viktigheten av at hjelpeapparatet besitter inngående kunnskap om konsekvensene av vold. Det er derfor avgjørende at sosialarbeidere har god kompetanse om denne problematikken for å kunne bidra til forebygging og avverging av vold, samtidig som de kan forbedre støtten til de som rammes. Gjennom tidlig intervensjon og støtte kan sosialarbeidere bidra til å minimere de alvorlige langsiktige konsekvensene av vold, samtidig som de kan utvikle målrettede programmer for å forhindre gjentakelse av voldssituasjoner.

1.3 Presentasjon av problemstilling

Som kommende sosialarbeider, søker jeg å dykke ned i forståelsen av hvordan barn kan bli formet av sin oppvekst i et hjem preget av vold fra nære relasjoner, slik at jeg som sosionom bedre kan hjelpe og støtte disse barna. I denne oppgaven vil jeg utforske de potensielle konsekvensene barn kan oppleve som en følge av å være vitne til eller bli direkte utsatt for vold i tidlig alder. Ved å belyse og analysere disse konsekvensene, ønsker jeg å bidra til å styrke det sosialfaglige arbeidet rettet mot denne sårbare gruppen. Jeg har dermed valgt denne problemstillingen.

-Hvilke konsekvenser kan vold ha på barn som opplever å vokse opp i et hjem preget av vold fra nære relasjoner?

1.4 Begrepsavklaringer

Vold i nære relasjoner utgjør kjernen av denne oppgaven som er et omfattende og bredt tema, og på grunn av oppgavens omfang er det nødvendig å avgrense dette. Fokuset er rettet mot barn som enten selv har vært direkte utsatt for vold i barndommen eller som har vært vitne til volden, da jeg anerkjenner at begge situasjonene kan være like skadelige (Øvrelien, 2012, s.25). FNs barnekonvensjon definerer alle mennesker under 18 år som barn (Barne-og familiedepartementet, 1989).

Vold og overgrep i nære relasjoner er regulert i lov av 20.mai 2005 nr.28 om straff (straffeloven-strl.) §282, som omhandler mishandling i slike forhold. Mishandlingen kan forekomme gjennom alvorlige eller gjentatte trusler, påtvunget adferd, frihetsberøvelse, fysisk vold eller andre former for krenkelser. Denne lovpålagte bestemmelsen gjelder i tilfeller der offeret har eller har hatt en nærstående tilknytning til voldsutøveren, inkludert nåværende eller tidligere ektefeller eller samboere, slektninger, personer i samme husstand eller enkeltpersoner under ens omsorg (Straffeloven, 2005, §282).

1.5 Formål med oppgaven

Hensikten med denne bacheloroppgaven er å oppnå en grundigere innsikt i hvordan oppvekst rundt omsorgspersoner som utøver vold påvirker barn, og hvilke konsekvenser dette kan ha for deres fremtid. Gjennom en analyse av tre nøye utvalgte publikasjoner, tar jeg sikte på å kaste lys over dette komplekse temaet. Ved å utforske dette temaet håper jeg å bidra til en økt forståelse av voldens konsekvenser for barn, og inspirere til handling som kan fremme deres velvære og livskvalitet.

1.6 Oppgavens disposisjon

I den kommende delen av oppgaven vil jeg presentere aktuelle teorier og relevant litteratur som danner grunnlaget for analysen av konsekvensene barn opplever etter å ha blitt utsatt for vold i barndommen. Deretter vil kapittel 3 fokusere på metoden som er anvendt i oppgaven, inkludert søkeprosessen for å identifisere de tre utvalgte publikasjonene, fastsettelse av inklusjons- og eksklusjonskriterier, samt vurderingen av studienes troverdighet (validitet). I kapittel 4 og 5 presentere og drøfter jeg funnene fra de utvalgte publikasjonene i sammenheng med relevant teori. Til slutt vil jeg i kapittel 6 trekke sammen de viktigste aspektene som er presentert i oppgaven, reflektere over funnene og trekke en konklusjon. Gjennom denne strukturerte tilnærmingen håper jeg å kunne gi en helhetlig forståelse av temaet og bidra til økt kunnskap og bevissthet om konsekvensene av vold i barndommen.

2.0 Teori

I dette kapitlet presenterer jeg faglig kunnskap og utforsker relevante teorier som best mulig belyser problemstillingen i oppgaven. Den innsikten jeg oppnår gjennom dette teoretiske rammeverket, vil bli anvendt senere i drøftingskapitlet for å styrke de påstandene som presenteres.

2.1 Vold i nære relasjoner

Begrepet vold, ifølge Isdal (2020, i Aadnanes, s. 36), er enhver handling rettet mot en annen med potensiale for å skade, forårsake smerte, skremme eller krenke, og som tvinger personen til å handle mot sin vilje eller avstå fra ønskede handlinger. Isdal antyder at vold kan utspille seg på ulike måter, inkludert fysisk, psykisk, emosjonell og seksuell vold, samt gjennom fravær av omsorg. Verdens helseorganisasjon (WHO) definerer vold som «forsettlig bruk, eller trussel om bruk, av fysisk makt eller tvang, rettet mot en selv, andre enkeltpersoner eller en gruppe, som enten resulterer i, eller har høy sannsynlighet for å resultere i, død, fysisk eller psykisk skade, eller mangelfull utvikling» (dinutvei, 2015). WHO påpeker at vold ikke begrenser seg kun til fysisk skade, men inkluderer også fysisk og emosjonell neglisjering, seksuelle overgrep og omsorgssvikt.

Isdals og WHOs definisjoner viser den komplekse dynamikken av vold på ulike nivåer og i ulike former. De fremhever at vold ikke bare omhandler fysisk skade, men også innebærer psykiske og emosjonelle aspekter, samt mangel på omsorg. Samlet sett gir disse definisjonene et helhetlig bilde av voldsbegrepet, som inkluderer ulike måter handlinger kan påvirke en persons velvære og utvikling.

Vold i nære relasjoner innebærer ulike typer vold og overgrep som forekommer fra en person som normalt sett skulle vist kjærlighet og omsorg ovenfor barnet. Å oppleve eller å være vitne til vold som barn innebærer dermed et alvorlig tillitsbrudd som utfordrer den grunnleggende tryggheten i hjemmesituasjonen (Kyllingmark & Lillevik, 2013 s.56). For barn som lever i familier preget av vold, er opplevelsen gjennomgående preget av redsel, angst og utrygghet. Dette gjelder ikke bare under selve voldsepisoden, men også i periodene mellom hendelsene. Barn kan dermed oppleve oppveksten som en vedvarende tilstand av beredskap fordi faren for vold alltid er til stede.

2.2 Risiko og beskyttelsesfaktorer

Alle mennesker opplever både risikofaktorer og beskyttelsesfaktorer i løpet av livet, men disse varierer i omfang, styrke og varighet. Risikofaktorer er generelt sett faktorer som øker sannsynligheten for at en person utvikler problemer, mens beskyttelsesfaktorer refererer til forhold som reduserer risikoen for å utvikle problemer, selv når risikofaktorer er til stede (Buer, 2015). Individuelle forskjeller spiller en rolle, der det som oppfattes som en risikofaktor for én person ikke nødvendigvis er det for en annen. For å få en dypere forståelse av menneskelig utvikling, er det nødvendig å undersøke forholdet mellom risikofaktorer og beskyttelsesfaktorer (Kvello, 2006, s.25). Noen av disse faktorene kan være medfødte, noen kan utvikles gjennom samspill med andre, og andre kan være knyttet til miljøet vi vokser opp i og lever i. De som er mest sårbare, vil typisk oppleve utfordringer når de utsettes for få risikofaktorer, mens de som har mange beskyttelsesfaktorer, kan bedre håndtere slike utfordringer. Personer med lav sårbarhet kan takle flere risikofaktorer uten å utvikle alvorlige vansker. (Kvello, 2006, s.25).

I kontrast til risikofaktorer, har vi også beskyttelsesfaktorer. Disse faktorene reduserer sannsynligheten for å utvikle problemer, selv når risikofaktorer er til stede. Faktorer som tilhørighet, fellesskap og sterke vennskap illustrerer eksempler på forhold som kan gi beskyttelse mot potensielle utfordringer (Kvello, 2015, s.246). Enhver person vil stå overfor risikofaktorer i løpet av livet. Hvordan man håndterer disse utfordringene er avgjørende for å bestemme omfanget og varigheten av deres påvirkning. Resultatet av risikofaktorer er ofte knyttet til hvordan beskyttelsesfaktorene demper risikoen (Kvello, 2015, s.246).

2.3 Resiliens

Uttrykket «løvetannbarn» er et vanlig begrep som brukes for å beskrive barn som opplever vanskelige forhold og likevel mestrer og lykkes i livet (Kennair, 2023). Selv når noen barn utsettes for risikofaktorer som vanligvis ville føre til negative konsekvenser, opplever enkelte barn det som kalles resiliens. Resiliens kan forstås som motstandsdyktighet, der enkelte barn innehar en innebygd styrke som gjør at de kan utvikle seg positivt til tross for utfordrende oppvekstvilkår (Kvello, 2015, s. 242).

Individer med høy grad av motstandsdyktighet evner å mobilisere de tilgjengelige ressursene de har rundt seg. Dette innebærer sosiale ferdigheter, familiens nettverk og evnen til å søke støtte fra andre (Balci, 2015). Med andre ord handler resiliens om å kunne dra nytte av sosiale

evner og familiestøtte samt å kunne etablere kontakt med personer som det er hensiktsmessig å dele tanker og følelser med. Dersom et barn har opplevd alvorlig omsorgssvikt hjemme og har vært utsatt for mobbing på skolen, er dette faktorer som normalt sett kunne økt risikoen for at barnet utvikler kognitive og sosiale vansker. Imidlertid, hvis barnet viser en bemerkelsesverdig styrke og evne til å håndtere livets utfordringer, selv etter å ha opplevd omsorgssvikt, betraktes dette som resiliens. Dette skyldes at barnets evne til å overvinne utfordringene i barndommen ikke har resultert i vedvarende negative konsekvenser for barnet i etterkant.

2.4 Tilknytning

John Bowlby var en britisk barnepsykiater og psykoanalytiker som er kjent for sitt arbeid innenfor tilknytningsteori. Sentralt i Bowlbys teori står ideen om at mennesker er avhengige av andre for overlevelse og trivsel, og at denne avhengigheten begynner tidlig i livet. (Askland & Sataøen, 2019, s. 55). Tilknytning handler om utviklingen av forbindelser og følelser til andre mennesker. Hensikten med å skape en trygg tilknytningsatferd er å opprettholde en følelse av trygghet ved å minske den fysiske avstanden til spesifikke personer, kjent som tilknytningspersoner. (Tetzchner, 2019, s.343). Tilknytning gir vanligvis en følelse av trygghet, men når barn utsettes for omsorgssvikt, vold eller overgrep, er det sannsynlig at de ikke opplever tilknytningen som trygg. Disse barna kan finne det utfordrende å utvikle tillit til andre og kan derfor utvikle en desorientert tilknytning (Smith et al., 2019, s. 20). I Bowlbys arbeid fra 1960 ble begrepet «desorganisert» introdusert i tilknytningslitteraturen for å beskrive situasjoner der en persons følelser blir så intense og overveldende at det resulterer i atferdsmessig forvirring og fragmentering (Brandtzæg et al., 2020). Mangelen på trygg tilknytning kan ha betydelige konsekvenser for barnets emosjonelle og sosiale utvikling.

Smith et al. (2019) understreker betydningen av at en omsorgsperson er psykologisk tilgjengelig, hjelpsom og sensitiv overfor barnets behov. Dette danner grunnlaget for en trygg tilknytning mellom barnet og omsorgspersonen. En trygg tilknytning mellom barnet og omsorgspersonen utgjør grunnmuren for barnets evne til å etablere sunne relasjoner med andre mennesker gjennom livet. Denne tilknytningen legger grunnlaget for barnets evne til å utvikle seg og danne nye relasjoner og gir barnet en trygg base der en kan føle seg beskyttet og trygge sammen med omsorgspersonen.

En trygg tilknytning gir også barnet gode forutsetninger for å utforske verden og bevege seg utenfor komfortsonen, noe som er essensielt for barnets helhetlige utvikling (Håkonsen, 2014, s. 47). Bowlby understreker også viktigheten av å etablere et solid grunnlag for utvikling av relasjoner i de tidlige barneårene. I begynnelsen av livet er behovet for en tilknytningsperson mer påtrengende, da barnet er helt avhengig av andre for omsorg, læring og støtte. Ettersom barnet vokser og omgivelsene blir tryggere, avtar behovet for en konstant tilstedeværende tilknytningsperson gradvis (Tetzchner, 2019, s.331).

Barn som har opplevd vold i nære relasjoner i barndommen, kan møte på store utfordringer knyttet til å utvikle tillit til andre mennesker basert på tidligere relasjonelle erfaringer. Disse barna kan oppleve vanskeligheter i å etablere og opprettholde relasjoner, og de kan oppfatte slike relasjoner som utrygge. Tilknytningen til omsorgspersoner er ofte preget av traumatiske opplevelser, og dette kan påvirke evnen til å stole på andre og å oppleve trygghet i nye relasjoner.

2.5 Traume

I løpet av oppveksten kan barn oppleve utfordrende hendelser, for eksempel foreldres skilsmisse eller dødsfall av en nær i familien. Slike hendelser betraktes som normale og resulterer vanligvis ikke i traumatiske opplevelser. Traumer oppstår når barnet direkte opplever, er vitne til, eller hører om hendelser som involverer død, trusler om død, alvorlig skade eller vold (Cohen et al., 2018, s. 25). Barn kan bli rammet av traumer som følge av fysiske, emosjonelle eller seksuelle overgrep, omsorgssvikt, vitne til vold i hjemmet, eksponering for vold i nærmiljøet eller på skolen, alvorlige ulykker, eller flyktning forhold. Traumatiske reaksjoner varierer blant barn, og flere faktorer, inkludert utviklingsnivå, motstandskraft og sosial støtte, påvirker om barnet utvikler varige symptomer på traumer (Cohen et al., 2018, s. 25). Traumatiske hendelser påvirker barn forskjellig basert på alder og utviklingsnivå, yngre barn er ofte mer avhengige av foreldrestøtte. Tidlig livstraumer kan føre til alvorlige symptomer, spesielt hos yngre barn, på grunn av deres begrensede utviklingsmessige forutsetninger sammenlignet med eldre barn (Cohen et al., 2018, s. 26).

Primært kan man kategorisere traumer i to hovedtyper, nærmere bestemt «type 1-traumer» og «type 2-traumer». Eksempler på vanlige «type 1-traumer» refererer til enkeltstående hendelser som involverer uventede og ubehagelige situasjoner som oppleves som en akutt trussel mot livet, mens «type 2-traumer» involverer gjentatte eller vedvarende traumatiske påkjenninger

(Jørgensen & Lillevik, 2016, s. 187). Vold i nære relasjoner blir dermed betegnet som et «type 2-traume». For barn som gjennomlever langvarig og gjentatt vold i nære relasjoner, kan dette få betydelige konsekvenser for deres helse (Øverlien, 2012, s. 24).

Utviklingstraumer oppstår når et barn utsettes for vedvarende traumatiske belastninger. Dette kan føre til utfordringer knyttet til følelsesregulering, opplevelsen av egenverdi og etablering av relasjoner og nærhet til andre (Sjøvold & Furuholmen, 2020, s. 105-106). Begrepet «utviklingstraumer» bidrar til en bedre forståelse av barn som fra tidlig alder har vært utsatt for kronisk stress. Den kontinuerlige utviklingen av et barns hjerne resulterer i at traumer utløser kraftige overlevelsereaksjoner i nervesystemet, inkludert overstimulering av hjernens alarmsentral (Jørgensen & Lillevik, 2016, s. 187). Slike reaksjoner kan ha potensielle langvarige konsekvenser for barnets mentale og emosjonelle velvære, og det er derfor essensielt å forstå de ulike typer traumer og deres påvirkning på barnets utvikling.

3.0 Metode

3.1 Valg av metode

Jeg har valgt litteraturstudie som metode i mitt arbeid på grunn av det gir en omfattende oversikt over eksisterende forskning som passer med min valgte problemstilling. Målet har vært å belyse den aktuelle problemstillingen gjennom en grundig analyse av tre nøye utvalgte vitenskapelige artikler. Formålet er å oppnå en dyptgående og oppdatert forståelse av det valgte temaet, i samsvar med de veiledende retningslinjene presentert av Thidemann (2019).

Litteraturstudie gir muligheten til å skape en bred og dyptgående forståelse av temaet ved å utforske varierte perspektiver og tilnærminger presentert i ulike kilder. På den andre siden er det nødvendig å være oppmerksom på begrensningene ved bruk av litteraturstudier. Å håndtere eventuell skjevhet eller manglende representativitet i tilgjengelig litteratur kan være utfordrende. I løpet av arbeidet med å finne relevante artikler har jeg støtt på utfordringer, da det har vært vanskelig å finne passende artikler som ikke alltid har fulgt den samme tilnærmingen som min problemstilling tilsier. Dette har resultert i en tidskrevende prosess, hvor mye tid har blitt brukt på å gjennomgå artikler som ikke har vært relevante.

3.2 Inklusjons og eksklusjonskriterier

Inklusjons- og eksklusjonskriterier spiller en avgjørende rolle i å begrense søkene, og disse ble gradvis utviklet, samtidig som de er essensielle for å sikre at søkene er relevante for problemstillingen jeg har valgt (Thidemann, 2019, s.83-84). Jeg utførte søkene fra januar til mars 2024. En del av mine inklusjons- og eksklusjonskriterier ble automatisk definert av retningslinjene fra universitetet som sier at artiklene ikke kan være eldre enn fem år gamle og at de må være fagfellevurdert. Resten av inklusjonskriteriene er valgt på bakgrunn av tematikken og problemstillingen min. Disse kriteriene sikrer at de inkluderte publikasjonene er relevante, kvalitetssikret, raskt gjennomlesbare ved hjelp av IMRaD-strukturen, med introduksjon, metode, resultat, og diskusjonsdel, samt et sammendrag (abstract) (Thidemann 2019, s. 30), og skrevet på et språk jeg forstår, norsk, engelsk, dansk og svensk. Artikler som omhandler voksne som reflekterer over sin barndom som har opplevd vold fra omsorgspersoner, er også inkludert i mine inklusjonskriterier. Jeg startet søkene uten å inkludere voksnes tilbakeblikk på banden men etter jeg fikk lest meg opp på ulike artikler med denne vinklingen ønsket jeg å ha dette med i inklusjonskriteriene. Bakgrunnen for valget handler om at voksne ofte har bearbeidet sine erfaringer og har et annet perspektiv og refleksjoner til sammenligning med barn. Selv om de er blitt voksne så har de fortsatt en felles

opplevelse av å være vitne til vold eller å ha opplevd vold selv i barndommen. Dette gjorde at jeg anså deres erfaringer som viktige og relevante i mitt videre arbeid. Problemstillingen samt inklusjons- og eksklusjonskriteriene fungerte som et filter når jeg leste tekstene både i sin helhet og delvis, ved å anvende reflektert kritisk lesing (Thidemann, 2019, s. 90-91).

Tabell 1: Inklusjon og eksklusjonskriterier

Inklusjon	Eksklusjon
Fagfellevurderte artikler	Ikke fagfellevurderte artikler
Utgitt de siste 5 årene (2018-2024)	Eldre enn 5 år
Artikler skrevet på norsk, engelsk, dansk og svensk	Fagartikler og studentoppgaver
Barn som har opplevd vold rettet mot omsorgsgiver	Barn som utøver vold
Barn 0-18 år	
Voksne som har opplevd vold i tidlig alder som ser tilbake på barndommen	
Artikler som følger IMRaD-strukturen	
Kvalitativ metode og kvantitativ metode	
Konsekvenser barn opplever etter en barndom preget av vold	

3.3 Datainnsamling og søkeprosessen

Det er avgjørende å inkludere en grundig beskrivelse av søkeprosessen, som påpekt av Thidemann (2019, s.89) for å gi leseren muligheten til å vurdere kvaliteten på utført søk. Denne prosessen sikrer etterprøvbareheten av mine funn, der leseren har muligheten til å identifisere de samme artiklene jeg har anvendt i min oppgave ved å benytte de samme søkeordene.

Jeg gjennomførte flere litteratursøk mens jeg arbeidet med problemstillingen og oppgaven. Oria, Idunn og Google Scholar ble benyttet som søkeverktøy for å finne relevante publikasjoner. I starten ble det utført bevisste, men tilfeldige søk for å starte arbeidet og få inspirasjon videre til oppgaven. Denne tilnærmingen er spesielt hensiktsmessig i idéfasen, da den gir mulighet til å la seg inspirere ved å utforske lenker og oppdage relevante temaer (Rienecker & Jørgensen, 2013, s. 120). Etter hvert utviklet søkene seg til å bli mer systematiske og målrettede i Oria, Idunn og Google Scholar.

Jeg startet søkeprosessen ved å bruke både norske og engelske søkeord, for å unngå å utelukke relevante internasjonale fagartikler. Det første søket i Oria ble utført 07.01.24 med

søkeordene «child*» AND «violence», som resulterte i hele 29 528 treff. For å begrense og målsette søket til min problemstilling, måtte jeg dermed inkluderte flere spesifikke søkeord, som nærmere beskrevet i tabell 1. Mengden av litteratur som dukket opp var imidlertid betydelig, og derfor krevde det en omfattende innsats å sortere gjennom materialet for å finne det mest relevante og nyttige for å besvare den aktuelle problemstillingen.

Trunkering ble delvis anvendt ved å legge til stjernen (*) etter ordstammen til søkeordet. Denne tilnærmingen tillater treff på både entalls- og flertallsformer av søkeordet (Thidemann, 2019, s. 87). Søkeordene ble deretter kombinert ved hjelp av de boolske operatorene OG og AND, som gir treff på ett eller begge ordene. Jeg valgte bevisst å unngå bruken av NOT for å unngå å ekskludere potensielle verdifulle treff.

For å sikre at søkene mine var systematiske og etterprøvbare, fulgte jeg Thidemanns (2019) anbefaling om å planlegge og begrunne søkene (s. 82). Jeg brukte rammeverket PICO (Population/Patient/Problem, Intervention, Comparison, Outcome) for å operasjonalisere problemstillingen. Dette hjalp meg med å tydeliggjøre hva jeg lette etter og hvorfor. Jeg startet med PICO tidlig i prosessen, men brukte det grundigere når problemstillingen ble tydeligere. Jeg utelot «comparison» siden jeg ikke hadde spesifikke tiltak å sammenligne. Dette rammeverket bidro til å strukturere og begrunne mine søk på en enklere måte.

Tabell 2: PICO-skjema

(P) Populasjon	(I) Fenomen av interesse	O) Utfall
Barn fra 0-18år som har opplevd vold i nære relasjoner fra tidlig alder.	Barn som selv har opplevd eller vært vitne til vold.	Hvilke konsekvenser får barn av vold?
Barn	Violence	Erfaringer*
Child*	Voldsutsatte barn*	Experience*
Unge voksne	Familie OG vold	Traumer
Barn OG unge	Vold i nære relasjoner	Consequences of violence
	Omsorgssvikt ELLER barndom	Barns erfaring*
	Omsorgspersoner OG vold	
	Family violence on children»	
	Domestic violence	
	Children exposure violence	
	Children AND abuse	

I søkeprosessen eksperimenterte jeg med ulike kombinasjoner av søkeord og brukte «OG» og «AND» for å håndtere variasjoner i forståelsen og definisjonen av vold i nære relasjoner. Jeg tilpasset kontinuerlig mine søkekombinasjoner basert på relevansen av treffene jeg fikk. Ved å basere meg på problemstillingen, PIO-skjemaet og nøkkelbegrepene utviklet jeg relevante engelske søkeord, oversatte «barn» til «child» og brukte trunkering for å inkludere alle varianter av ordet. Jeg oversatte også «vold i nære relasjoner» til «family violence» og «domestic violence».

Hvert søk ble avgrenset ved å bruke databasenes avansert søk-funksjon, og jeg søkte spesifikt med søkeord jeg så på som svært aktuelle til min problemstilling. Dette bidro til å ekskludere irrelevante artikler tidlig i prosessen. Jeg gjennomgikk nøye artiklene for å se om de fulgte IMRaD-strukturen med introduksjon, metode, resultat, og diskusjonsdel, samt om de inneholdt et sammendrag (abstract) (Thidemann 2019, s. 30).

For å finne den første artikkelen, benyttet jeg databasen Oria med søkeordene «omsorgssvikt ELLER vold ELLER barndom» den 10.01.24. Resultatene viste 9703 treff, så jeg avgrenset søket til fagfelleverderte artikler på norsk språk og ytterligere til å inkludere kun perioden 2018-2024. Dette resulterte i 868 treff, og jeg valgte artikkelen med tittelen «Da skjønte jeg at nå smeller det snart» av Mona-Iren Hauge og Agnete Bersvendsen. Grunnen til valget var artikkelens grundige beskrivelse av hvordan barn opplevde og håndterte vold fra sine omsorgspersoner.

Artikkel to fant jeg også på Oria gjennom å søke på «Child abuse and physical health*». Da fikk jeg opp 28 888 treff den, 19.02.24. En av de første artikkelen jeg leste med disse søkeordene var artikkelen «Child Abuse and physical health: A population-based study on physical health complaints among adolescents and young adults» av Janne Reuiness, Mia C. Myhre MD, Ida F. Strøm, Tore Wentzel Larsen, Grete Dyb og Siri Thoresen. Å undersøke fysiske helseproblemer hos ungdommer og unge voksne som har opplevd barnemishandling, er avgjørende i en oppgave om vold mot barn, da det bidrar til å forsterke den helhetlige forståelsen av konsekvensene vold har på barn og øker bevisstheten om de langvarige konsekvensene. Dette ble dermed min andre artikkelen jeg ville ha med i oppgaven.

Den siste publikasjonen jeg valgte var «Helse hos barn som kommer til Statens Barnehus» skrevet av Myhre, Syringen & Augusti. Etter en grundig gjennomgang av flere relevante artikler ved hjelp av søkeordene "vold OG helse" identifiserte jeg denne spesifikke studien

blant 1805 treff datert 22. 02.24. Etter nøye vurdering og gjentatte gjennomlesninger, besluttet jeg å inkludere denne publikasjonen i mitt forskningsarbeid. Artikkelen var svært relevant for min oppgave da studien undersøkte helse og traumesymptomer hos 75 barn og ungdommer som hadde blitt utsatt for vold og seksuelle overgrep.

3.4 Analyse

I tolkningen av publikasjonene ble det benyttet en forenklet, tematisk analyse. Målet var å identifisere temaer i litteraturen, sammenligne dem og fremheve styrker og svakheter i de identifiserte temaene (Thidemann, 2019, s.92-95). Noen temaer var gjennomgående i alle publikasjonene, mens andre var spesifikke for en eller to. Jeg var hele tiden oppmerksom på at de aktuelle temaene hadde relevans for den overordnede problemstillingen og sørget for å holde problemstillingen min tydelig i fokus gjennom hele prosessen, som anbefalt av Thidemann (2019, s.92-95).

Thidemann (2019) understreker viktigheten av analyse som involverer tolkning og forståelse av teksten, hvor leseren må engasjere seg på både helhetlig og detaljnivå. Gjentatte gjennomlesninger var essensielle for å sikre en grundig forståelse og oppdage små detaljer som kunne overses ved første gjennomgang, noe som resulterte i økt innsikt og kunnskap. Å lage en litteratormatrise var et nyttig verktøy for å organisere informasjon fra de tre ulike valgte publikasjonene. Matrisen gir en god oversikt over hva hver publikasjon handler om og hjelper til med å se sammenhenger mellom dem (Thidemann, 2019, s.95)

Tabell 3: Litteratormatrise over valgte publikasjoner

Navn og år	Tittel	Formål	Metode	Respondenter og alder	Sentrale tema
Bersvendsen & Hauge, 2018	Da skjønte jeg at nå smeller det snart. Voksne som opplevde vold i barndommen ser tilbake.	Artikkelen utforsker hvordan voksne reflekterer over av sin opplevelse av å bli utsatt for vold i barndommen og hvordan dem håndterte vold.	Kvalitativ metode: Intervjuet syv voksne som har opplevd vold i barndommen av nære relasjoner.	Syv voksne 18-60 år	Vold i nære relasjoner, håndtering av vold, belastning av vold både fysisk og psykisk, og å leve med vold.

Ruiness, Myhre MD, Strøm, Wentzel-Larsen, Dyb & Thoresen, 2020	Child abuse and physical health: A population-based study on physical health complaints among adolescents and young adults	Utforske om barn som har opplevd mishandling i barndommen, har en høyere forekomst av fysiske helseproblemer sammenlignet med de som ikke har vært utsatt for mishandling	Telefonintervjuer	Telefonintervju med deltakere som har erfaring med barnemishandling og jevnaldrende som ikke har opplevelser av mishandling i barndommen	Seksuelle overgrep, emosjonelle overgrep, fysiske skader av mishandling som barn og barnemishandling
Myhre, Syringen & Augusti, 2019	Helse hos barn som kommer til Statens Barnehus	Undersøke helsen og traumesymptomene hos barn og unge som har vært utsatt for vold og seksuelle overgrep og undersøke hvordan ulike velferdssystemer og kontrollinstanser håndterer problematikken rundt volden barn og unge utsettes for.	Kvalitativ	75 barn, gjennomsnittsalder 13,2 år	Vold, barn og ungdom, helse, overgrep, stressreaksjoner og barndom

3.5 Studiens troverdighet (validitet)

For å sikre troverdighet i mine funn, har reliabilitet og pålitelighet vært sentrale kriterier. Reliabiliteten er ivaretatt gjennom grundig dokumentasjon av mine valg både med tanke på for forståelse og under datainnsamlingen, som anbefalt av Dalland (2020, s. 58). Alle valgte artikler er fagfelleverderte og publisert i løpet av de siste fem årene, noe som styrker reliabiliteten. Validitet, en vesentlig faktor for å sikre troverdighet, handler om at metoden jeg har benyttet skal anses som relevant for å svare på problemstillingen (Dalland, 2020, s. 43). Jeg har dokumentert overveielser og begrunnet valg underveis for å sikre validitet, og dermed representere prosessen i oppgaven (Dalland, 2020, s. 245). Jeg har også investert betydelig tid i å planlegge min tilnærming for å sikre at jeg leverer en kvalitetsoppgave.

Kildekritikk har vært en avgjørende faktor gjennom hele forskningsprosessen der jeg har implementert inklusjons- og eksklusjonskriterier for å nøye velge relevant litteratur til problemstillingen. Min kildekritikk har vært tydelig ved å prioritere fagfelleverderte artikler, grundig vurdere påliteligheten til de aktuelle artiklene og forsikre meg om at litteraturen er direkte relevant for problemstillingen. I skriveprosessen har jeg vært bevisst på mine egne tanker om temaet, med mål om å minimere subjektivitet og sikre en objektiv tilnærming.

Samlet sett har denne grundige tilnærmingen bidratt til å sikre reliabilitet, validitet, og troverdighet i mine forskningsfunn.

4.0 Funn

I dette kapittelet vil jeg fremlegge resultatene fra de tre vitenskapelige publikasjonene jeg har valgt, sammenfattet i sammendrag.

4.1 Presentasjon av funn

4.1.1 Publikasjon 1

«Da skjønte jeg at nå smellet det snart» Voksne som opplevde vold i barndommen ser tilbake. Av Agnete Bersvendsen og Mona-Iren Hauge, 2018.

Sammendrag: Denne artikkelen dykker ned i hvordan voksne ser tilbake på sine erfaringer med vold fra omsorgspersoner i barndommen, og den belyser kompleksiteten knyttet til hvordan barn håndterer vold i hjemmet og hvordan dette kan påvirke deres oppvekst og oppfatning av vold som en normal tilstand. Artikkelen avdekker også viktige tilpasningsstrategier barn kan anvende for å håndtere voldssituasjoner, samt de potensielle psykologiske og sosiale konsekvensene av slik vold. Forskningen er basert på kvalitative intervjuer med syv voksne i alderen 18 til 60 år, der alle deltakerne har vokst opp i miljøer der omsorgspersoner gjentatte ganger utøvde vold mot dem og andre familiemedlemmer. Intervjuspørsmålene var utformet åpent for å muliggjøre detaljerte og reflekterte svar. Deltakerne ble spurt om hvor og når volden fant sted, samt hvilke emosjonelle reaksjoner de opplevde før, under og etter hendelsene. Fokuset var rettet mot voldens rolle i hverdagslivet, fremfor isolerte hendelser. Artikkelen fokuserer hovedsakelig på barnas håndtering av volden og hvordan dette kan betraktes som en påvirkning på deres oppvekst, men den refererer også til flere konsekvenser fra andre studier. Dette inkluderer et mangfold av psykologiske, somatiske og psykososiale konsekvenser som barnet kan utsettes for, for eksempel selvsykdom, selvmordstanker, forsøk på selvmord og alvorlige sykdommer.

Artikkelen avdekker flere tilpasningsmetoder som ble anvendte for å hindre volden. Noen forsøkte å dempe spenningen, bli usynlige og trekke seg tilbake, mens andre valgte å påføre skade for å avverge vold. Bersvendsen og Hauge (2018) påpeker at over tid kan barna internalisere troen på at vold i hjemmet er en normal tilstand. Flere intervjudeltakere delte sine opplevelser av å motta goder etter voldsepisoder som en form for kompensasjon. De beskrev også at å akseptere gaven fungerte som en slags kompensasjon for å legge hendelsen

bak seg. En annen normaliseringsstrategi deltakerne benyttet var å late som om ingenting hadde skjedd i etterkant av voldsepisodene.

4.1.2 Publikasjon 2

Child Abuse and physical health: A population-based study on physical health complaints among adolescents and young adults. Av Janne Reuiness., Mia C. Myhre MD., Ida F. Strøm., Tore Wentzel Larsen., Grete Dyb., og Siri Thoresen, 2020.

Sammendrag: Studien undersøker om ungdommer og unge voksne som har opplevd barnemishandling, skiller seg betydelig fra jevnaldrende som ikke har vært utsatt for mishandling når det gjelder fysiske helseproblemer. I denne artikkelen inkluderer barnemishandling fysisk mishandling, seksuelt misbruk, emosjonelt misbruk, forsømmelse og vitne til partnervold. Studien ble utført gjennom telefonintervjuer med deltakere som har erfaring med barnemishandling og jevnaldrende som ikke har opplevelser av mishandling i barndommen.

Ut ifra gitt svaralternativer ble deltakeren bedt om å bekrefte sine erfaringer med ulike typer barnemishandling. Deretter ble de bedt om å rapportere om eventuelle fysiske helseproblemer de hadde opplevd, som ble vurdert på en alvorlighetskala. De fysiske helseproblemer inkluderte magesmerter, hodepine, rygg smerter, smerter i armer og ben, svimmelhet, raske hjerteslag, kvalme eller svakhet.

Blant de fem ulike formene for vold var resultatene etter undersøkelsen at deltakerne var mest utsatt for fysisk og seksuelt misbruk i barndommen. Resultatene fra studien viser også tydelig at de som har vært utsatt for barnemishandling opplever en betydelig høyere forekomst av fysiske helseproblemer sammenlignet med dem som ikke har opplevd barnemishandling. Spesielt fremhever resultatene at seksuelt og emosjonelt misbruk har sterkest sammenheng med fysiske helseproblemer.

4.1.3 Publikasjon 3

Helse hos barn som kommer til Statens Barnehus. Av Mia Cathrine Myhre, Frode Syringen og Else-Marie Augusti, 2019.

Sammendrag: Hensikten med studien var å undersøke helsen hos barn som kommer til oppfølging ved Statens Barnehus Oslo, med fokus på psykiske traumesymptomer og somatiske symptomer i sammenheng med voldseksponering og bakgrunnsfaktorer. Dette ble gjennomført som en klinisk observasjonsstudie med deltakere i alderen 10–18 år, som var henvist til Statens Barnehus Oslo i perioden 01.10.16–30.11.18. Totalt deltok 75 barn og unge, hvorav 52 var jenter og 23 var gutter, med en gjennomsnittsalder på 13,2 år.

Resultatene av studien understreker at barn og unge som er utsatt for vold og overgrep rapporterer flere fysiske og psykiske vansker enn de uten slike erfaringer i oppveksten. Disse barna sliter særlig med symptomer på angst, depresjon, posttraumatisk stress og dissosiasjon, og mange opplever også kroppslige symptomer. Studien bekrefter viktigheten av systematisk kartlegging av symptomer og reaksjoner hos traumeutsatte barn, da dette gir en nyttig forståelse av deres utfordringer. Videre fremhever funnene behovet for å skaffe god oversikt over barnets voldserfaringer og andre potensielle traumatiske hendelser, for å kunne tilby tilpasset oppfølging og støtte.

5.0 Drøfting

I dette kapittelet diskuterer jeg mine funn i sammenheng med relevant teori for å besvare problemstillingen: " Hvilke konsekvenser kan vold ha på barn som opplever å vokse opp i et hjem preget av vold fra nære relasjoner? Etter å ha analysert de tre utvalgte publikasjonene, har jeg identifisert potensielle konsekvenser av å oppleve vold i hjemmet. Disse funnene kaster lys over de komplekse virkningene som barn kan ha etter å ha vært vitne til vold i barndommen.

Det er dypt bekymringsfullt at en betydelig andel barn opplever ulike former for mishandling og vold i barndommen (Håkonsen, 2014, s.46). Fundamentale rettigheter til omsorg og støtte burde være en selvfølge for ethvert nyfødt barn, slik at de kan trives og gradvis utvikle seg til selvstendige individer. Dessverre er det mange barn som blir fratatt muligheten til å ha en trygg og positiv oppvekst, og dette kan føre til alvorlige senskader som forhindrer dem i å oppnå et tilfredsstillende liv som voksne. En del vokser opp under forhold som tvinger dem til å leve i kontinuerlig frykt og redsel for den behandlingen de blir utsatt for, ofte uten å forstå at dette er unormalt eller uakseptabelt. (Håkonsen, 2014, s.46). Deres unge alder og manglende livserfaring gjør det utfordrende for dem å erkjenne at den behandlingen de utsettes for er skadelig og bør tas på alvor.

5.1 Vold i tidlig alder

Studien til Myhre et al. (2019) viser at mange av deltakerne opplevde flere belastende hendelser i barndommen, noe som kan forsterke de skadelige effektene av å være vitne til eller utsettes for vold. Det å gjennomgå flere traumatiske hendelser i oppveksten er en betydelig risikofaktor som kan påvirke de langsiktige konsekvensene for et barns mentale og fysiske helse. Dette understreker behovet for å se på individuelle livsforhold og opplevelser i en bredere sammenheng for å bedre kunne forstå og adressere de komplekse utfordringene knyttet til vold og dets konsekvenser. Dette blir også tatt opp i artikkelen til Reuiness et.al (2020) som viser til funn med en sammenheng mellom økningen i antall former for barnemishandling en person utsettes for og økt risiko for å utvikle fysiske helseplager. For eksempel kan det å oppleve en kombinasjon av truende atferd fra en forelder og være vitne til fysisk aggresjon mot den andre forelder ha konsekvenser for barnets helse.

Barn og ungdom som har et sterkt sosialt nettverk og tilgang til trygge omsorgspersoner har en bedre mestringskapasitet sammenlignet med de som mangler slike støtteforhold. Når risikofaktorene veier tyngre enn beskyttelsesfaktorene, øker sannsynligheten for at barn og unge vil oppleve mer alvorlige utfordringer som følge av vold og mishandling (Bersvendsen & Hauge, 2018; Kvello, 2015, ss. 246–247). Det er viktig å understreke at konsekvensene av vold ikke utelukkende skyldes de traumatiske hendelsene alene. Andre faktorer og forhold spiller også en rolle i både den fysiske og psykiske helsen til individet. Kvello (2015) påpeker at risikofaktorer som mobbing, dårlig selvbilde og følelsen av utenforskap kan øke sannsynligheten for å utvikle vansker. Beskyttelsesfaktorer i individets miljø kan bidra til å redusere risikoen for negative utfall av voldsovergrep. Gode sosiale relasjoner og støtte fra venner, skolen og andre nære relasjoner spiller en avgjørende rolle for hvordan volds ofre håndterer de belastningene de har blitt utsatt for (Kvello, 2015).

Artikkelen skrevet av Bersvendsen og Hauge (2018) utforsker opplevelsen av vold blant barn og hvordan omfanget av voldens skade påvirkes av ulike faktorer, inkludert typen vold, alvorlighetsgraden, hyppigheten, barnets alder og tilgjengelig hjelp for å bearbeide den traumatiske hendelsen. Barns tilknytningsbehov er spesielt avgjørende i tidlig barndom når barnet er avhengig av omsorgspersoner for overlevelse og utvikling (Tetzchner, 2019, s. 331). Dermed kan volden antas å ha større skadevirkninger i tidlig alder når barnet er mest sårbart og avhengig av riktige omsorgsvalg for å legge grunnlaget for et sunt liv. Likevel kan voldens skadevirkninger også være betydelige uansett alder på grunn av den traumatiske belastningen den utgjør Bersvendsen og Hauge (2018). Som nevnt i kapittel 2 vil barn reagerer individuelt og påvirkes ulikt av slike hendelser, noe som understrekes av begrepet «motstandsdyktighet» (Kvello, 2015, s. 242). Motstandsdyktighet refererer til barnets evne til å håndtere vanskelige situasjoner og påvirkes av flere faktorer, inkludert genetikk, medfødte personlighetstrekk og robusthet (Kvello, 2015, s. 243).

Det er også interessant å se i artikkelen til Bersvendsen og Hauge (2018) at etter å ha blitt utsatt for vold, tilpasset mange barn sin atferd for å unngå nye voldshendelser. De beskriver i artikkelen hvordan barna utviklet ulike strategier for å hindre volden, enten ved å trekke seg unna situasjonen eller forsøke å endre den. Dette gir et innblikk i hvordan barn direkte påvirkes av vold og hvordan de forsøker å beskytte seg selv. Videre nevner Bersvendsen og Hauge (2018) at barn og unge også forsøker å forhindre vold ved å tilrettelegge for voldsutøveren, i håp om å unngå sinne og dermed ytterligere vold.

5.2 Konsekvenser av vold

5.2.1. Emosjonelle og psykiske konsekvenser

Eksposering for traumatiske hendelser, som vold og mishandling i barndommen, kan ha alvorlige konsekvenser for både fysisk og psykisk helse, da en traumatisk hendelse etterlater seg dype spor, og disse sporene kan bli enda dypere dersom hendelsen gjentar seg.

Bersvendsen og Hauge (2018) identifiserer en rekke indre følelser hos barn knyttet opplevelsen av å bli utsatt for vold. Resultatene av deres studie indikerer at eksposering for vold kan føre til følelser av utrygghet og mistillit hos barnet. Dersom barnet ikke får hjelp til å regulere sine emosjonelle reaksjoner, kan det føre til manglende evne til å kontrollere disse følelsene. I lys av tilknytningsteorien til Bowlby (Håkonsen, 2014, s. 47), vil barnet stå overfor vanskeligheter med å utvikle emosjonsregulering dersom omsorgspersonen ikke bistår eller støtter dem i denne prosessen. Dette kan føre til at barnet opplever vansker med å bearbeide og regulere de vonde og sårbare følelsene som oppstår etter den traumatiske hendelsen.

Videre kan det å oppleve vold i nære relasjoner ifølge Bersvendsen og Hauge (2018) føre til en økt opplevelse av ensomhet, skyld, mindreverdighet og skam, noe som kan påvirke barnets selvbilde og selvtillit negativt. Disse følelsene kan resultere i selvstraffende tanker, der barnet klandrer seg selv for det som har skjedd, og dermed bidrar til en svekkelse av selvfølelsen og selvtilliten. Denne internaliserte skyldfølelsen kan gjøre det vanskelig for barnet å bearbeide og regulere de traumatiske hendelsene.

I Bersvendsen og Hauge (2018) ble det avdekket at mange barn levde i konstant frykt for når neste voldshendelse ville skje. Dette ligner på situasjonen beskrevet i sangen «Bjørnen sover», av Åge Aleksandersen, der barnet må være stille for å unngå å vekke «bjørnen», som er et bilde på voldsutøveren, men alltid går med frykten om at «bjørnen» kan våkne. Denne vedvarende frykten, kalt latent vold av Lillevik et al. (2019), fører til betydelige psykiske belastninger og en kronisk stresstilstand hos barnet. Funnene i artikkelen av Myhre et al. (2019) støtter opp under dette perspektivet ved å påpeke at deltakere som hadde opplevd vold i nære relasjoner, utviklet overlevelsestrategier som kunne føre til en over tolkning av tegn som ikke nødvendigvis var indikasjoner på reell fare (Myhre et al., 2019). Denne overtolkningen kan sannsynligvis tilskrives det utrygge miljøet barnet opplever ved vold i nære relasjoner, som igjen kan resultere i en økt sensitivitet overfor omgivelsene. Dette kan

oppstå på grunn av den konstante frykten for nye voldshendelser, noe som gjør at barnet blir mer oppmerksomt på selv de minste tegn eller situasjoner som kan tolkes som truende.

Jeg tror at enkelte barn muligens ikke fullt ut erkjenner at den behandlingen de utsettes for er både ulovlig og moralsk forkastelig. Ifølge Bersvendsen og Hauge (2018) har noen voldsofre internalisert og normalisert den volden de opplever, og ser den som en del av deres daglige liv. Dette viser hvordan barn har potensial til å internalisere og akseptere vold som en normal del av sin eksistens. Imidlertid kan det være at noen barn med tiden oppnår en dypere forståelse av at de blir utsatt for uakseptabel oppførsel etter hvert som de modnes. Det kan også være at gjennom ekstern støtte eller utdanning om rettigheter og sunne relasjoner, begynner disse barna å innse at den behandlingen de utsettes for, er feil og ikke akseptabel.

5.2.2 Fysiske konsekvenser

Resultatene fra studien utført av Reuiness et al. (2020) indikerer at barn som har vært utsatt for barnemishandling, opplever betydelig flere fysiske helseproblemer sammenlignet med de som ikke har opplevd slik mishandling. Disse helseplagene inkluderer symptomer som magesmerter, hodepine, ryggsmarter, svimmelhet, raske hjerteslag, kvalme og generell sløvheter. Denne økte forekomsten av fysiske plager blant voldsutsatte kan reflektere en indre uro og frykt, som kan være resultatet av den traumatiske oppveksten.

Selv om det kan gå mange år siden volden fant sted, kan plagene og den indre frykten fortsatt være til stede, noe som understrekes av funnene til Reuiness et al. (2020), der voksne intervjudeltakere fortsatt rapporterte om ulike helseplager. Det ble også identifisert ulike fysiske plager barn kan oppleve som konsekvenser av å ha vært utsatt for vold i barndommen, i artikkelen til Myhre et al. (2019). Myhre et al. (2019) har blant annet funnet ut at vold i nære relasjoner kan påvirke barns utvikling ved å forårsake endringer i organsystemene og den nevrokjemiske balansen som styrer kognisjon, emosjoner, humør, personlighet og adferd, i tillegg til de fysiologiske prosessene i kroppen (Myhre et al., 2019). Dette indikerer at konsekvensene av vold kan være langvarige og omfattende, og at de kan vedvare inn i voksenlivet og påvirke både fysisk og mental helse.

5.3 Potensielle langvarige konsekvenser av vold

Konsekvensene av å bli utsatt for vold vil sannsynligvis vedvare over tid, uavhengig av antall hendelser man har blitt utsatt for. Reuiness et al. (2020) påpeker at langvarige plager som

magesmerter, hodepine, sløvheter og ryggsmertener kan føre til redusert funksjonsevne både på arbeidsplassen og i sosiale situasjoner på sikt. Dette stemmer overens med funnene presentert i artikkelen av Myhre et al. (2019), hvor det ble påvist klare sammenhenger mellom vold og risikoen for fysiske sykdommer og helseplager gjennom hele livsløpet (Myhre et al., 2019). Resultatene fra artikkelen til Myhre et al. (2019) indikerte at hele 92 prosent av de barna som hadde blitt utsatt for vold rapporterte om ett eller flere somatiske symptomer, som for eksempel hodepine, søvnvansker, depresjon, angst, sinne, posttraumatisk stress og dissosiasjon.

Det har vært en økende oppmerksomhet rundt barn og de langvarige konsekvensene av traumatiske erfaringer, spesielt innenfor tidlige omsorgsrelasjoner som vold i nære relasjoner (Øverlien, 2021, s. 19). Når et barn utsettes for vold i sine nære relasjoner, kan dette oppfattes som en traumatisk hendelse som setter barnet i fare for å utvikle en rekke psykologiske symptomer. Bersvendsen og Hauge (2018) refererer til en norsk studie av Thoresen og Hjemdal (2014), som rapporterte om betydelige nivåer av angst og depresjon og hyppigere enn andre strevd med traumeraksjoner blant voksne som hadde opplevd overgrep i barndommen. Disse psykiske lidelsene kan utvikle seg gradvis og knyttes ofte til følelser av ensomhet, mistillit, frykt og redsel som voldsofrene har opplevd. Sammen med alkoholproblemer, fysiske smerter og selvmordsforsøk, kan disse lidelsene ha en dyptgripende innvirkning på en persons livskvalitet og daglig fungering.

Det er rimelig å anta at å leve med slike psykiske lidelser kan føre til en opplevelse av vedvarende smertefulle tanker og følelser. Dette kan igjen påvirke ulike aspekter av livet, inkludert sosiale relasjoner og generell livsglede. Mens noen kanskje lærer seg å leve med disse lidelsene, kan det for andre være svært utfordrende å opprettholde en tilfredsstillende livskvalitet, da de stadig blir minnet på traumene fra barndommen.

Funn presentert av Bersvendsen & Hauge (2018) indikerer at flere voldsofre opplever selvskading, selvmordstanker og selvmordsforsøk i mange år etter volds episodene skjedde. Disse funnene støttes av resultatene fra artikkelen av Myhre et al. (2019), som også pekte på en økt risiko for utvikling av depresjon og angst blant voldsutsatte individer. I tillegg til funnene fra Bersvendsen & Hauge (2018) fant Myhre et al. (2019) også en økt risiko for posttraumatiske stressreaksjoner og suicidalitet blant de undersøkte deltakerne (Myhre et al., 2019).

Disse psykiske symptomene er svært alvorlige tegn på at mennesker opplever en betydelig psykisk nød. Selvmordstanker og forsøk på selvmord indikerer at de indre lidelsene har nådd et punkt hvor individet ikke lenger ser noen annen utvei enn å avslutte sitt eget liv for å unnsnippe den smerten de føler på. Dette kan tolkes som en tragisk konsekvens av langvarig mishandling, der individene sliter med fysiske og psykiske utfordringer som de ikke lenger klarer å håndtere og store traumer fra barndommen, og derfor ikke ser noen annen løsning enn å avslutte sitt eget liv.

I dag anerkjenner man at når et barn er vitne til vold mellom omsorgspersoner, utsettes det for et overgrep. Dette forklarer Bersvendsen og Hauge (2018) videre ved å peke på at barn erfarer volden med alle sine sanser; de både hører og ser hva som skjer. Dette kan være svært skremmende og resultere i at barnet ikke klarer å opprettholde en opplevelse av trygghet og tillit, hverken til seg selv eller omverdenen i lang tid etter den traumatiske opplevelsen (Bersvendsen & Hauge, 2018).

Voldens påvirkning på individers liv kan være langvarig og dyp, uavhengig av hvor mange ganger den oppstår. Det er viktig å erkjenne at voldens konsekvenser kan fortsette å påvirke ofrene gjennom påminnelser om smerte og traumer. Samtidig vil jeg understreke at jeg ikke kan konkludere med at disse konsekvensene utelukkende skyldes traumatiske hendelser. Andre faktorer, som risiko- og beskyttelsesfaktorer, påvirker også både fysisk og psykisk helse (Kvello, 2015, s. 246). Noen mennesker vil likevel utvikle seg positivt og oppnå god helse og livskvalitet til tross for traumatiske opplevelser i oppveksten. Disse resiliente barna, som Kvello definerer (2015, s. 243), viser psykisk styrke og motstandskraft mot negative livshendelser.

6.0 Avslutning

Vold i nære relasjoner utgjør en alvorlig trussel mot barn som blir utsatt for det, samtidig som det også er et samfunnsproblem da vold berører mange mennesker. Konsekvensene av vold kan være så omfattende at de kan påvirke en persons helse og livskvalitet resten av livet. Gjennom denne oppgaven har målet vært å belyse de potensielle konsekvensene barn som utsettes for vold i nære relasjoner kan oppleve. Resultatene fra forskningen, inkludert studiene til Bersvendsen & Hauge (2018), Reuiness et.al (2020), og Myhre et al. (2019), har vist at voldsutsatte barn kan oppleve følelser som ensomhet, mindreverdighet, redsel og frykt samtidig som det er blitt rapportert at de også kan oppleve å slite med fysiske helseplager, som kroppssmerter og hodepine, noe som fører til redusert livskvalitet og dårlig psykisk helse. Det har også blitt påpekt at det er en økende anerkjennelse av voldens kompleksitet og behovet for forebyggende tiltak. Disse funnene understreker behovet for ytterligere innsats for å beskytte sårbare barn og familier fra voldens skadelige virkninger og for å sikre bedre støtte og hjelp for dem som er berørt.

Metoden valgt for å belyse problemstillingen har vært effektiv gjennom gjennomgang av relevant litteratur og analyse av forskningsresultater. Erfaringene fra litteraturgjennomgangen har vært nyttige for å forstå potensielle konsekvenser av vold i nære relasjoner for barn. Utvalget av tekster har gitt meg en god innsikt i forskning og funn relatert til temaet, og selv om det finnes andre tekster som jeg kunne inkludert, har det valgte utvalget gitt en god ramme for å kunne svare på den aktuelle problemstillingen. Analyse av datamaterialet har vært utfordrende på grunn av kompleksiteten vold er, men analysen har bidratt til en dypere forståelse av voldens omfang. Funnene fra forskningen understreker behovet for å beskytte sårbare barn og familier fra voldens skadelige virkninger, og støtter hensikten med studien om å belyse konsekvensene av vold i nære relasjoner.

Basert på de diskuterte konsekvensene illustrerer det tydelig hvor alvorlig og inngripende det er for et barn å vokse opp i et hjem preget av vold. Ved å henvise til forskning som bekrefter de potensielle utfallene for barn som utsettes for vold, og ved å være oppmerksom på disse konsekvensene, kan vi arbeide mot å redusere risikoen for at barns helse og liv påvirkes negativt i fremtiden.

I løpet av arbeidet med oppgaven har det blitt klart for meg at det er utfordrende å skille mellom de ulike konsekvensene av vold. Alle de diskuterte følgene av vold i hjemmet er komplekse, og én konsekvens kan føre til en annen i en uendelig sirkel. Jeg erkjenner at det kan finnes andre perspektiver og måter å se på konsekvensene av vold enn de jeg har diskutert. På grunn av kompleksiteten og omfanget av temaet, er det vanskelig å dekke alle de skader og problemer som voldsofre kan oppleve. Likevel har jeg belyst en rekke belastninger, noe som gir et innblikk i hvor alvorlig og dyptgripende vold i hjemmet kan være.

6.1 Konklusjon

Som konklusjon har jeg kommet frem til at konsekvensene av vold i hjemmet varierer betydelig fra barn til barn. Forskning har fastslått med sikkerhet at vold kan føre til en rekke fysiske og psykiske problemer, imidlertid er det utfordrende å fastslå nøyaktig hvilke typer vold som kan forårsake spesifikke problemer, spesielt når flere barn, som beskrevet, opplever en rekke voldstyper. Samtidig varierer det betydelig fra barn til barn hvordan de blir påvirket av vold og i hvilken grad. Dette skyldes en rekke faktorer, inkludert barnets alder, individuelle egenskaper, samt tilstedeværelsen av beskyttelses- og risikofaktorer rundt barnet. Forskning viser at barn som utsettes for fysisk vold i nære relasjoner kan lide av både fysiske og psykiske helseproblemer (Kvelling, 2015, s. 239). Dette understreker behovet for en nyansert tilnærming til å forstå voldens konsekvenser, samt betydningen av individuelt tilpassede intervensjoner for å støtte barn som har blitt utsatt for vold. Jeg ønsker å understreke at til tross for den komplekse variasjonen i konsekvensene, utgjør volden i nære relasjoner en betydelig belastning for barn. Jeg mener det er av avgjørende betydning at voksne øker sin kunnskap om dette temaet for å kunne oppdage volden tidlig og gi den nødvendige hjelpen til barna. Dette vil være avgjørende for å redusere omfanget og alvorret av konsekvensene for barn som utsettes for vold i hjemmet.

Litteraturliste

*=Selvvalgt pensum

Aadnanes, M. (2020). *Vold mot barn og unge i nære relasjoner: Barnevernfagleg kunnskap*. Gyldendal Akademisk.

Askland, L., & Sataøen, S. O. (2019). *Utviklingspsykologiske perspektiv på barns oppvekst (4.utg.)*. Gyldendal. *82 sider.

Balci, S. (2015). *Noen klarer seg bedre etter vold og overgrep enn andre*. Ikke alle som har opplevd vold eller overgrep, får angst og begynner med selvskading. Hvorfor er det slik.

Barne- og familiedepartementet. (1989). FNs konvensjon om barns rettigheter. Regjeringen. https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/bro/2004/0004/ddd/pdfv/178931-fns_barnekonvensjon.pdf

Bersvendsen, A., & Hauge, M.-I. (2018). Da skjønte jeg at nå smeller det snart: Voksne som opplevde vold i barndommen ser tilbake. *Tidsskriftet Norges barnevern*, 95(2-3), 96-109. <https://www-idunn-no.ezproxy.uis.no/doi/full/10.18261/ISSN.1891-1838-2018-02-03-03>

Brandtzæg, I., Torsteinson, S., Smith, L. (2020). *Desorganisert tilknytning. En begrepsavklaring*. Psykologisk.no. <https://psykologisk.no/2020/08/desorganisert-tilknytning-en-begrepsavklaring/>

Buer, M. (2015). Risiko- og beskyttelsesfaktorer. Regjeringen.no. <https://www.regjeringen.no/no/sub/radikalisering/veileder/risiko--og-beskyttelsesfaktorer/id2398414/>

Cohen, J. A., Mannarino, A. P., Deblinger, E., Goveia, I. C., Jensen, T. K., Granly, L., & Fagermoen, E. M. (2018). *Behandling av traumer og traumatisk sorg hos barn og ungdom*. Oslo: Universitetsforlaget * 62 sider

Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving (7.utg.)*. Gyldendal Akademisk * 272 sider

Fellesorganisasjonen. (2019). *Yrkesetisk grunnlagsdokument for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere*. https://www.fo.no/getfile.php/1311735-1585635696/Dokumenter/Din_profesjon/Brosjyrer/Yrkesetisk_grunnlagsdokument.pdf

Forskning.no. Hentet 26.02.24. <https://www.forskning.no/barn-og-ungdom-oslomet-partner/noen-klarere-seg-bedre-etter-vold-og-overgrep-enn-andre/466382>

Hafstad, G. S., & Augusti, E. M. (2019). Ungdoms erfaringer med vold og overgrep i oppveksten. *En nasjonal undersøkelse av norsk ungdom i alderen, 12*.

Holt, T., Larsen, L. & Helland, M. S. (2022). Den skjulte volden: foreldre og terapeuters rapportering av fysisk vold mellom foreldre. *Nordisk tidsskrift for familie- og relasjonsarbeid* 50(4), 334-357. <https://www.idunn.no/doi/10.18261/fokus.50.4.6>

Håkonsen, K. M. (2014). *Psykologi og psykiske lidelser (5.utg.)*. Gyldendal Akademisk. ***47sider.**

Jørgensen, T. W. & Lillevik, O. G. (2016). *Traumebevisst omsorg i arbeid med voldsutsatte barn*. I K. Mevik, O. G. Lillevik & O. Edvardsen (red.), *Vold mot barn: teoretiske, juridiske og praktiske tilnærminger* (s. 186-204). Gyldendal.

Kennair, L, E, O. (2023). Resiliens (Psykologi). Stor Norske Leksikon. https://snl.no/resiliens_-_psykologi

Kvello, Ø. (2015). *Barn i risiko: Skadelige omsorgssituasjoner (2.utg.)*. Gyldendal

Kvello, Ø. (2006). Risiko og beskyttelse ved ungdoms rusmiddelmissbruk. *Rus & avhengighet, nr.4* (s.25-28).

Kyllingmark, S. S., & Lillevik, O. G. (2013). *Når barn er vitne til vold*. Fontene, 11/13. https://fontene.no/mapper/Nar_barn_er_vitne_til_vold.pdf

Lillevik, O. G. (2019). Fenomenforståelse - vold i nære relasjoner. I O. G. Lillevik, J. S. Salamonsen, & I. Nordhaug (Red.), *Vold i nære relasjoner: Diskurser og fenomenforståelse* (ss. 13-25). Gyldendal Akademisk. ***12 sider.**

Lov 20.november 1989 om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven) Vedlegg 8. FNs konvensjon om barnets rettigheter med protokoller FNs konvensjon om barnets rettigheter, artikkel 19.

Lov 20.mai 2005 nr. 28 om lov om straff (straffeloven). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28>

Myhre, M. C., Syringen, F., & Augusti, E.-M. (2019). *Helse hos barn som kommer til Statens Barnehus*. I K. Skjørten, E. Bakketeig, M. Bjørnholt, & S. Mossige (red), *Vold i nære*

Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. *Hva er vold?* Dinutvei. <https://dinutvei.no/vold-i-naere-relasjoner/hva-er-vold-definisjoner/>

Redd Barna. Vold mot barn. <https://www.reddbarna.no/vart-arbeid/barn-i-norge/vold-og-overgrep/vold-mot-barn/>

Rienecker, L. & Jørgensen, P.S. (2013). Den gode oppgaven. *Håndbok i oppgaveskriving på universitet og høyskole*. (2. utg.) Oslo: Fagbokforlaget.

Rueness, J., Myhre MD, M. C., Strøm, I. F., Wentzel-Larsen, T., Dyb, G., & Thoresen, S. (2020). Child abuse and physical health: A population-based study on physical health complaints among adolescents and young adults. *Scandinavian Journal of Public Health*, 48(5), 511-518. <https://journals-sagepub-com.ezproxy.uis.no/doi/full/10.1177/1403494819848581>

Sjøvold, M. S., & Furuholmen, K. G. (2020). *De minste barnas stemme: Sped- og småbarn utsatt for vold og omsorgssvikt* (2. utg.). Universitetsforlaget.

Smith, L., Brandtzæg, I. & Torsteinson, S. (2019). *Barn og relasjonsbrudd: Makroseparasjoner*. Fagbokforlaget.

Tetzchner, V.S. (2019). *Barne- og ungdomspsykologi: Typisk og atypisk utvikling*. Gyldendal Akademisk. ***80 sider.**

Thidemann, I.-J. (2019). Bacheloroppgaven for sykepleierstudenter. *Den lille motivasjonsboken i akademisk oppgaveskriving*. (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget. ***128 sider**

Øverlien, C. (2012). *Vold i hjemmet - barns strategier* (1. utg.). Universitetsforlaget. ***247 sider.**

Selvvalgt pensum: 930 sider.